

Prevenција: MOVE - savjetodavni rad stručnjaka s mladima (rizičnih ponašanja)

Provoditelj: Mentor

Godina provedbe: 2020

Kratki opis programa

Osposobljavanje i podrška djelatnicima stručnih službi osnovnih i srednjih škola za vođenje kratkih motivacijskih savjetodavnih razgovora s mladim eksperimentatorima i konzumentima s ciljem smanjenja pojavnosti bolesti ovisnosti na području Splita.

Sažetak programa

Projektne aktivnosti odnose se na pripremne aktivnosti, trodnevnu „MOVE“ edukaciju, booster grupne podrške za polaznike edukacije, savjetodavni rad s mladima u udruzi Mentor, aktivnosti promocije i povećanja vidljivosti projekta te evaluaciju.

Radi se o adaptiranom programu "MOVE-Kratka motivacijska intervencija)

„MOVE“ edukacija je namijenjena stručnjacima koji se u svom radu susreću s mladim konzumentima, nedovoljno motiviranim ili jako ambivalentnim za promjenu ponašanja. „MOVE“ predstavlja oblik savjetovanja koji u kratkom vremenskom periodu daje dobre rezultate i koji se može primjenjivati u različitim situacijama. Temelji se na klijent-orijentiranom pristupu (Rogers i drugi) i na socijalno-psihološkim teorijama o promjeni stavova i ponašanja. Spomenute teorije i pristupi nastoje se prilagoditi u kratke savjetodavne razgovore. Pojam „kratki savjetodavni razgovor“ u pravilu podrazumijeva razgovor u trajanju od 10 do maksimalno 60 minuta. Principi „MOVE“-a također se mogu primjenjivati u ad hoc razgovorima. Studije o „MOVE“-u pokazale su da i kratki savjetodavni razgovori mogu pokazati rezultate koji se po učinkovitosti mogu usporediti s rezultatima dugoročnog savjetovanja.

1. Županije provedbe

Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 1.9.2020.

Datum završetka: 31.12.2020.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

ne

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Split

Godina u kojoj se program provodio: 2020

Broj obuhvaćenih korisnika: 10

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici i imbenici: eksperimentiranje i konzumacija sa sredstvima ovisnosti, nisko samopouzdanje, antisocijalno ponašanje, nepostojanje motivacije za promjenom

Zaštitni imbenici: podrška u školskom sustavu, motivacija za promjenom ponašanja

10. Procjena potreba

Na in provedbe: U mnogim zemljama svijeta pa tako i u Hrvatskoj zlouporaba sredstava ovisnosti i bolest ovisnosti predstavljaju jedan od najznačajnijih javnozdravstvenih problema. Pritom se među zdravstvenim rizicima i posljedicama konzumacije sredstava ovisnosti ističu gubljenje tjelesne težine, različita trajna oštećenja organizma, poremećaji spavanja, kontinuirani umor, ali i bolesti koje se mogu javiti kao sekundarna posljedica uporabe psihoaktivnih tvari što se najčešće odnosi na bolesti uzrokovane rizicima seksualnim ponašanjem (Mihić, Musić i Bašić, 2013). Prema Izvješću o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2016. godini Splitsko-dalmatinska županija jedna je od sedam županija u kojima je broj ovisnika na 100.000 stanovnika viši od prosjeka Hrvatske. U tom kontekstu istraživanja pokazuju da se dobro potiče eksperimentiranja s drogama, opijatima, redovitim pušenjem i bihevioralnim ovisnostima snižava (Nikićević – Milković, 2016). Upravo su mladi ljudi ona skupina koja zbog izloženosti izazovima odrastanja i stresnim situacijama nerijetko poseže za različitim načinima samopomoći. Kako se u toj dobi osjećaju snažno i samostalno, umjesto traženja stručne pomoći ili savjeta često posežu za psihoaktivnim sredstvima vjerujući da će im to smanjiti osjećaj tjeskobe i popraviti im raspoloženje. Psihoaktivna sredstva, barem na početku konzumacije, oslobađaju od osjećaja anksioznosti, usamljenosti, nemoćnosti i bezvrijednosti zbog čega osoba ima želju za njihovim ponovnim uzimanjem. Na taj način ulaze u začarani krug ovisnosti (Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj, 2016).

Prema posljednjem Europskom istraživanju o pušenju, pijenju i uzimanju droga među mladima iz prikaza hrvatskih nacionalnih rezultata za 2015. godinu zanimljivo je istaknuti sljedeće: hrvatski mladi puše više od svojih europskih vršnjaka; više od polovice svih anketiranih mladića u dobi do 16 godina izjavilo je da je u posljednjih 30 dana konzumiralo alkohol, slobodno vrijeme mladići najčešće provode u aktivnostima na internetu; mladići kockaju za novac u znatno većem broju nego djevojke. Kad govorimo o kockanju, najnovija istraživanja u Hrvatskoj daju rezultate kako se 72.9% srednjoškolaca kockalo/kladilo bar jednom u životu, a čak njih 12.9% zadovoljava kriterije za visoku razinu problema povezanih s kockanjem (Ričijaš i sur. 2016, prema Maglica, 2018.).

Prema Nacionalnom akcijskom planu suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2017. pod pojmom prevencije podrazumijevaju se: aktivnosti i programi usmjereni prema ovisnosti o supstancama (alkohol, cigarete, droge) i ovisnosti koje nisu povezane sa supstancama nego s navikama i ponašanjima kao što su ovisnost o kockanju/kladjenju, ovisnost o internetu, računalnim igricama, društvenim mrežama i slično. Ističe se važnost planiranja i provedbe sustavne edukacije svih stručnjaka u odgojno-obrazovnim ustanovama za rad na prevenciji ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga. U istraživanju usklađenosti programa prevencije ovisnosti s Europskim standardima za kvalitetnu prevenciju zlouporabe droga (EDPQS, 2016) također je kao jedna od ključnih smjernica daljnjeg razvoja prevencije istaknuta potreba ulaganja u kompetencije stručnjaka koji rade na području prevencije i razvoja preventivnih programa.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga u svojim preporukama provedbe programa prevencije ističe kako je mladim rizicima konzumentima potrebno savjetovanje koje će pružiti primjerenu potporu kako bi se spriječilo nastajanje ovisnosti. Trenutno je takvih savjetovanja vrlo malo u ponudi. Osim toga, mladi konzumenti se u pravilu definiraju kao rizici na skupina za nastanak ovisnosti tek kada se pojave teške posljedice konzumacije. Oni samoinicijativno ne traže savjetovanje, a odrasle rijetko percipiraju kao sugovornike u povjerljivom razgovoru. Osobe s kojima razgovaraju o konzumacijama i problemima su pretežno vršnjaci i stariji tinejdžeri koji već imaju iskustva s konzumacijom. U

Nacionalnom programu prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno - obrazovnom sustavu, te djecu i mlade u sustavu socijalne skrbi za razdoblje od 2015. do 2017. godine isti se kako je potrebno razvijati programe za rano otkrivanje i tretman u enika koji konzumiraju droge i sredstva ovisnosti kako bi se sprije io postupak eksperimentiranja s drogama koje bi rezultiralo stvaranjem ovisnosti kod mladih. Ovdje vidimo ključnu ulogu djelatnika stručnih službi škola kojima bi predloženi projekt „MOVE” pružio upravo mehanizme za ranu identifikaciju i intervenciju.

Očekivani rezultati: Korisnici će edukacijom razviti znanja i vještine potrebne za rano prepoznavanje rizičnih ponašanja i pružanje kratkih savjetodavnih razgovora mladima u riziku. Dvije osobe iz udruge Mentor koje će proći edukaciju u svom se radu, a ponajviše kroz projekt selektivne prevencije „Snaga je u meni”, svakodnevno susretu sa mladima u riziku. Sudjelovanjem u edukaciji ste i će i usavršiti znanja i vještine potrebne za učinkovitiji rad s korisnicima te će uvrštavanjem redovnih savjetovanja u rad udruge proširiti spektar socijalnih usluga u zajednici.

Korisnici će steći znanja i vještine potrebne za ranu identifikaciju mladih s rizičnim ponašanjima, za vođenje kratkih savjetodavnih razgovora, za postupanje u slučaju otpora, razumijevanje dinamičnosti procesa promjene ponašanja i motiviranosti za promjenu, vještine potrebne za redukciju ambivalencije i jačanje motiviranosti za promjenu ponašanja, empatijske strategije u vođenju savjetodavnog razgovora, vještine potrebne za jačanje odgovornosti i poticanje donošenja odluke o promjeni ponašanja.

Veći broj educiranih stručnih djelatnika koji se u svom svakodnevnom radu susreću sa mladim rizičnim konzumentima, minimalno spremnima za promjenu ili jako ambivalentnima, njihova osposobljenost za vođenje motivacijskih razgovora i jačanje želje za promjenom, direktno utječe na smanjenje broja konzumenata i smanjenje rizika za razvoj bolesti ovisnosti.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 1

12. Ciljevi programa

Opis: Smanjenje pojavnosti eksperimentiranja i konzumiranja legalnih i ilegalnih sredstava ovisnosti te razvoja bihevioralnih ovisnosti od strane mladih na području Splitsko-dalmatinske županije.

Specifični: Povećanje znanja i vještina djelatnika stručnih službi osnovnih i srednjih škola za pružanje savjetodavnih razgovora mladima u riziku.

- Obuhvaćanje mladih koji inače ne bi koristili savjetovanja i čijim afinitetima više odgovaraju kratki susreti koji su u tom slučaju učinkovitiji od dugih savjetodavnih razgovora.
- Rana identifikacija mladih s rizičnim ponašanjem te upućivanje na daljnji tretman
- Pružanje podrške u primjeni stečenih znanja i vještina u svakodnevnom radu s mladima
- Redovito pružanje usluge savjetovanja mladima u udruzi Mentor

13. Ciljana skupina

Stručnjaci koji rade s mladima u riziku

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Korisnička skupina su djelatnici stručnih službi osnovnih i srednjih škola koji se u svom svakodnevnom radu susreću s mladima rizičnih ponašanja.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 10

15. Metode korištene u programu

Radionica

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

19. Evaluatori

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Sudionici su u najvećoj mjeri zadovoljni svim djelovima edukacije. Na pitanje otvorenog tipa o tome koji su im se djelovi edukacije posebno svidjeli i zašto, sudionici su naveli sljedeće:

- Budući da je edukacija kombinacija teorijskog i praktičnog dijela te se oslanja na iskustveno učenje, zaista mi se svidjela u cijelosti
- Raspodjela procesa savjetovanja na faze spremnosti na promjenu i specifični alati za svaku fazu. Svi smo mi se preciznost i smislenost pristupa koji ulijeva povjerenje i samopouzdanje u osobni rad
- Vježba u modulu ambivalencije (uloga savjetnika i korisnika) jer sam dobila novi način postavljanja pitanja i otkrila da trebam raditi na metodama postavljanja pitanja
- Vježba uloga savjetnika jer sam u njoj prerasadila neke vlastite teme
- Korak po korak prema koracima u postizanju cilja
- Postupanje u ambivalenciji i s otporom
- Igre uloga jer su životne i najbolji način za vježbanje korištenja alata

Na pitanje o kritičkom osvrtu na edukaciju sudionici su istaknuli:

- Uživala sam u načinu prenošenja znanja
- Svi djelovi su dobro ukomponirani u cjelinu
- Mislim da je svega bilo dovoljno (dobar omjer teorije i praktičnog dijela)
- Nije mi se svidio ICE BOX, bilo bi mi draže da pitanja mogu postaviti onda kada mi padne na pamet. Devet sudionika navelo je da sadržaje edukacije mogu iskoristiti u svom radu dok je 1 osoba navela da može iskoristiti nekoliko sadržaja. Na pitanje o zadovoljstvu izvoditeljicama svih 10 sudionika odgovorilo je da je zadovoljno u potpunosti. Devet sudionika je organizaciju seminara ocijenilo najvišom ocjenom dok je jedna osoba dala srednju ocjenu.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provedenja (HRK)

15.000,00kn

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK): 15.000,00

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK):

Drugi izvori (HRK):